

# Phoenix Vrijplaats



Net na de zomervakantie hadden we een primeur met onze eerste PHOENIX VRIJPLAATS. Een evenement – dit keer voor cursisten uit de driejarige opleiding – in het teken van de grotere ruimte. Workshops bij Morten Hjort, Wibe Veenbaas of Peter Rombouts en participeren in de theatrale constellatie *Dying Together*: een intense ervaring waarin performers samen met het publiek situaties van gezamenlijk sterven en de klimaatcrisis onderzochten. Inge Kroese nam deel en vertelt over haar ervaringen tijdens de vrijplaats.

‘Als ik maar niet hoeft te dansen’, denk ik terwijl ik de Stadsschouwburg van Utrecht in loop. Ik heb geen idee wat de ‘performance’ inhoudt, die me zo meteen te wachten staat. Wel heb ik begrepen dat van ons deelnemers participatie wordt verwacht.

Ik hou er niet van om op een podium te staan. Nee, dat is niet helemaal waar. Ik hou er wel van om op een podium te staan. Maar dan wel graag bij een performance waar ik zelf in de lead ben. Waarbij ik weet wat me te doen staat. Weten dat ik moet meedoen zonder te weten waaraan? Dat is zacht gezegd niet mijn comfortzone...

Maar ik was niet met Phoenix begonnen om in mijn comfortzone te blijven.

Als ik de foyer binnenloop ontmoet ik een paar groepsgenoten van mijn driejarige. ‘Ik heb me opgegeven voor deze performance omdat ik graag wil gaan dansen’, zegt de een. ‘Ben ik hier de enige man ofzo?’, zegt een ander terwijl hij met zijn handen in zijn kontzakken rondkijkt naar de andere deelnemers. Ik glimlach en neem nog een gespannen slokje van mijn thee, die eigenlijk nog net iets te heet is.

Ik zie dat de artiesten sportieve kleding aan hebben. ‘Zul je net zien,

word ik natuurlijk uitgekozen om iets voor te doen ofzo’, stel ik mezelf niet gerust. Ik voel me net een klein meisje dat gevraagd wordt iets te doen wat ze eigenlijk nog niet durft. Het liefst zou ik achter moeders rok wegkruipen, maar die rokken kan ik niet vinden en de geruststelling ook niet.

Dan komt een eerste uitleg van de artiesten, voordat we de zaal in gaan. In het Engels. Nu kan ik Engels goed verstaan, maar spreken durf ik niet zo goed. Mijn man spreekt vloeiend Engels en naast hem voel ik me altijd een beetje een stumper als het op Engels aan komt. Daar sta ik dan, met een academisch diploma op zak en >

---

een mond vol tanden. Ik laat mijn stem al niet graag horen in een groep, maar in het Engels durf ik helemaal niet meer. Ik slik een keer met moeite en probeer zo relaxt mogelijk te staan.

Daar gaan we dan.

We krijgen een papier uitgereikt met daarop de tekst: Find a place to read this text, on your own. Op mezelf, dat kan ik goed. Een plek vinden wat minder. Ik kijk om me heen wat anderen doen. Het komt toch een beetje neer op een grote kring, dus dat doe ik dan ook maar. Het grootste deel van de groep ken ik niet. Naast me staat een groepsgeenoot, ze kijkt me geruststellend aan. Dan begin ik gauw met lezen, anders ben ik misschien later klaar dan de rest.

Inmiddels heeft Lotte uitgelegd wat we als groep gaan doen. Een soort opstellingen, in drie verschillende etappes. Dan weet ik nu gelukkig een beetje wat de bedoeling is. Ik kan al iets meer landen.

We beginnen met de opstelling 'our own future death'. Ik heb een beroep waarin ik regelmatig met de dood te maken heb, maar nu voelt het vreemd om zo met mijn eigen dood in de ruimte te zijn. Ik vind de doodeng. Maar de groep vind ik nog enger. Ben ik bang?

Diezelfde middag leer ik van Morten dat dit niet bang is, maar angst. 'Bang is in het hier en nu, de schrik als je bijna van je sokken wordt gereden door een bus. Angst is een herinnering aan later. Er wordt bij angst iets in je geschiedenis geraakt, wat je beeld vormt voor iets in de toekomst, een fantasie.'

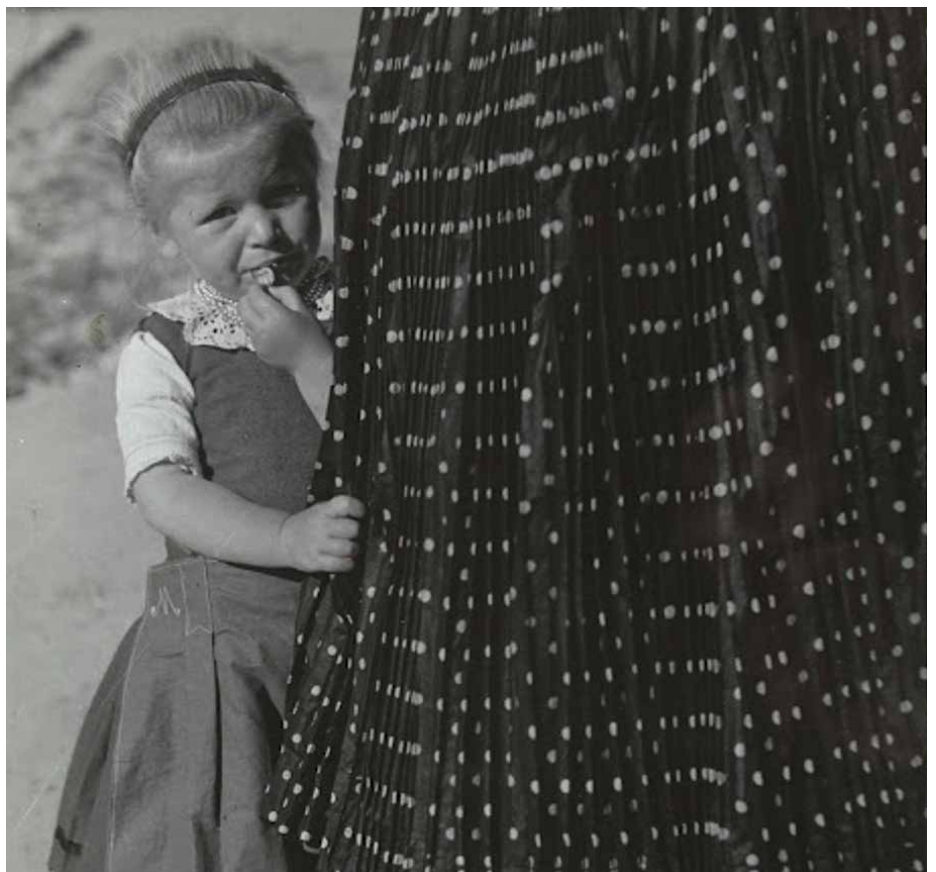
Oké, angst dus. Angst dat de deelnemers in de groep me waarschijnlijk allemaal te jong vinden. Dat ik te boos kijk, of te lief. Angst dat ze het raar vinden wat ik doe. Angst dat ze zien dat ik angstig ben. 'Bangerik', geef ik mezelf een tik. En ik recht mijn schouders een beetje.

Misschien niet toevallig, krijg ik in de laatste opstellingsronde de vraag of ik 'the idea we can control everything' kan representeren. Ik zeg geen nee.

Bij elke opstelling kan ik er wat meer in zakken. Nu weet ik wat de bedoeling is, hoe hier gewerkt wordt, dat ik ook nee mag zeggen, dat het eigenlijk niet echt verkeerd kan gaan. Zoals Lotte, een van de artiesten, zegt: 'Overzicht is eigenlijk niet mogelijk, dus dat hebben we los te laten. Het gaat om de ervaring waar jij jezelf vindt, ten opzichte van anderen in de opstelling.'

Na drie groepsopstellingen landen we in een grote kring. We krijgen ieder een papier waarop we een ervaring mogen uitlichten van deze ochtend. Vijf mensen delen hun tekst, en dat resoneert weer bij anderen. Ik deel niet. Natuurlijk niet, stel je voor dat ik het dan niet goed heb gedaan. Of vooral: dat de ander dan denkt dat ik het niet goed heb gedaan. Ik leg mijn blaadje met de tekst naar beneden voor me neer. Zo kunnen mijn buurvrouwen ook niet lezen wat ik heb opgeschreven.

Ik vind wel wat van de verhalen die anderen delen. Ik heb al snel een oordeel als iemand ruimte inneemt. Ik denk dan stilletjes in mezelf dat ik het wel beter weet. Dan doe ik mijn kin een beetje omhoog en zeg veel door te zwijgen. Later die dag vertelt Morten: 'Splitsingen leiden tot oordelen over anderen met wie je leeft en werkt. Onder elk oordeel zit ook >



---

een gemis.' Ik mis mijn tegendraadse, buiten-de-lijntjes-kleurende ik. De ik die een duidelijke stem heeft.

Verscholen achter mijn keurige, zich aan de regels houdende buitenkant, die vooral niet te veel ruimte zal innemen. Zo heb ik mijn kleine meisje beschermd tegen die spannende grote buitenwereld.

Toch was ik deel van het geheel. We waren allemaal deel van het geheel. Daarmee waren we samen het geheel. Met alles wat daarbij hoort. De voor- en de achterkant. Dat voelt goed.

Als we na een lekkere lunch naar buiten lopen, in het zonnetje langs de Utrechtse grachten, denk ik in mezelf lachend: viel het toch weer mee, druk gemaakt om niks.

Vlak voor we de zaal betreden voor de middagworkshop van Morten, ben ik weer terug bij mijn angst. Morten is wel een soort eindbaas. Die kijkt dwars door je heen. Ik betrap mezelf op het Imposter syndroom, bang om door de mand te vallen. Nee niet bang, maar angstig.

Morten begeleidt een opstelling met een vrouw die haar kleine ik mag gaan ophalen. Uit een jeugdsituatie waar ze altijd op haar hoede moest zijn, want anders kon thuis de bom barsten. Een klein meisje dat angstig was en daarom besloot om te stoppen met haar speelsheid, met spontaniteit, onbezonnenheid. Een meisje dat zich niet gezien voelde in hoe klein ze was. De opstelling wordt begeleid door muziek die Morten aanzet. Het nummer *Speeltuïn* van Marco Borsato.

**'En niemand ziet hoe klein je bent  
Niemand ziet hoe klein je bent'**

Ik zie ook dat kleine meisje in mij voor me. Ik slik een paar keer met moeite, houd mijn adem vast. Ik knipper nauwelijks meer met mijn ogen omdat anders mijn tranen terrein winnen. De muziek gaat verder:

**'Zal de wereld weer een speeltuin zijn  
En kun je rustig spelen'**

Nooit gedacht dat Marco Borsato me nog eens tot tranen zou roeren. Rustig spelen, daar zit ook voor mij een groot verlangen. Ik kan weer diep zuchten en kijk de kring rond. Ik blijf niet de enige die zich geraakt voelt.

Blijkt Morten toch alles mee te vallen. Hij kijkt nog steeds dwars door je heen, maar ik voel vooral dat ik mag meemaken hoe vakmanschap eruitziet. En dat vervult en is voedend.

Ik krijg energie en maak aan het eind van de dag nog een praatje met Morten.

Ik vertel hem dat ik een stuk zal schrijven voor de Vuurvogel. 'Je hoeft het niet alleen te doen hè', zegt hij. 'Wel zelf, maar niet alleen.' Ik kijk een beetje weg terwijl ik glimlach: 'Dat heb ik vaker gehoord.' 'Dat dacht ik al', zegt hij ook met een glimlach. Ik geef hem lachend een stomp tegen zijn schouder. Toch nog betrapt.

We krijgen die middag de opdracht een gedicht te schrijven met als titel: Mijn kleine ruimte met mijn angst. Morten nodigt je uit om je gedicht te delen. Ik roep natuurlijk niet. Iets met ruimte innemen... Maar met voorzichtige trots, deel ik mijn gedicht nu wel hier:

---

## MIJN KLEINE RUIMTE MET MIJN ANGST

Mijn kleine ruimte met mijn angst  
Is nauw maar niet zo klein  
Ik weet bijna niet beter  
Verlang ook wel daarbuiten te zijn  
Die kleine ruimte met mijn angst  
Geeft me ook een kader  
Darbuiten voelen maakt me bang  
Comfort, bekend, en ook zo nauw  
Dat ik nauwelijks ademen kan  
Kom je me halen? Nee, ik ga zelf

---